

Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

LAUSUNTO

19.11.2015

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö 14.10.2015 Dnro STM097:00/2012

Asia: Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain ja elintarvikelain muuttamisesta

Esityksen on tarkoitus keventää valvontasuunnitelmia ja –ohjelmia koskevia pakollisia vaatimuksia. Lisäksi terveydensuojelulain mukaisesta ilmoitusmenettelystä poistettaisiin velvollisuus tehdä päätös ja ilmoitusmenettelyä ja talousveden valvontaan liittyviä säädöksiä ja määritelmiä täsmennettäisiin vastaamaan muuta lainsäädäntöä.

Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esitysluonnoksen mukaan 13 §:n mukaisesta ilmoituksesta annettaisiin jatkossa todistus ilmoituksen vastaanottamisesta. Tämä mahdollistaa prosessin keventämisen hyödyntämällä sähköistä asiointia (esim. automaattinen vastaus toimijalle ilmoituksen vastaanottamisesta). Tämä on toiminnanharjoittajien näkökulmasta hyvä ja merkittävä parannus, varsinkin jos terveydensuojelulliset asiat on huomioitu toimintaa perustettaessa riittävästi. Jälkivalvonnassa esille tulevat puutteet ovat vaikeampia korjata ja voivat aiheuttaa toiminnanharjoittajille merkittäviä taloudellisia velvoitteita. Erityisen hankala tilanne on jos tila ei sovellu ollenkaan harjoitettavaan toimintaan ja toiminta on jo aloitettu.

Viranomaisten näkökulmasta päätösmenettelystä luopuminen vähentää valmistelutyötä ja vapauttaa resursseja muuhun valvontaan.

Jos on tarpeen antaa määräyksiä, sen tekee kunnan monijäseninen toimielin 51 §:n nojalla. Nykytilanteessa ilmoituksen johdosta on tehty 15 §:n mukainen päätös, jossa on voitu antaa määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi/ poistamiseksi. Esitetty lakimuutos saattaa jopa venyttää asioiden käsittelyä em. kaltaisissa tapauksissa, sillä monijäsenisen elimen toimintaa rajoittaa mm. kokousten määrä. Määräysten antaminen tulisikin olla delegoitavissa viranhaltijoille.

Esityksessä kokonaan ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle jätettäisiin esim. eläinsuojat. Yhdistys haluaa tuoda esiin, että nykyisin taajaan asutuilla alueilla eläinsuojat ovat olleet ilmoitusvelvollisia ja valvonnan näkemyksen mukaan prosessilla on saatu hyviä tuloksia aikaan (vaikutukset mm. valituksiin).

Yhdistys haluaa tuoda esiin käytännön kokemuksen pohjalta toiminnanharjoittajien vaihtumiseen liittyvän ilmoitusvelvollisuuden olemassa olon tarpeen. Uuden toiminnanharjoittajan aloittaessa toiminta olisi hyvä luokitella toiminnan aloittamiseksi,

jolloin kirjallinen ilmoitus vaadittaisiin. Perusteluna tälle, että terveysuojeluviranomaisen kannalta ilmoituksen käsittelyyn ja toiminnanharjoittajan vaihtumista koskevan ilmoittamisen käsittelyyn menee käytännössä yhtä kauan. Lisäksi ajoittain uuden toiminnanharjoittajan toiminta voi poiketa aiemman toiminnanharjoittajan toiminnasta siten, että hänellä on lain mukaan velvollisuus tehdä kirjallinen ilmoitus toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Käytännössä tällaiset toiminnan olennaiset muuttamiset jäävät ilmoittamatta, eritoten toiminnanharjoittajan vaihtuessa.

Valvontasuunnitelmien osalta esitysluonnoksessa on erinomaisesti huomioitu valvontayksiköiden eroavaisuudet mahdollistamalla, että valvontayksiköissä voitaisiin jatkossa tehdä valvontaa enemmän omien riskinarviointien pohjalta. Tämä mahdollistaa esim. sellaisten kohteiden valvonnan säännöllisestikin, joista tulee esim. paljon valituksia. Eri valvontayksiköiden tekemät riskiarviot tulisi kuitenkin olla hyvin ohjeistettua, jotta ne olisivat maanlaajuisesti edes jollain tasolla vertailukelpoisia.

Yhdistys toteaa talousveden valvonnan osalta, että käsitteitä on tarve yhä tarkentaa, selventää ja yhdenmukaistaa. Epäselvyyksiä ja ristiriitaisuutta on edelleen tapauksissa, joissa pitäisi tulkita, onko julkista tai kaupallista toimintaa harjoittava toiminnanharjoittaja lisäksi talousvettä toimittava laitos ja/tai tukkuvesilaitos. Edellä mainitun lisäksi terveysuojelulaissa, talousvesiasetuksessa ja soveltamisoppaassa ei ole riittävän täsmällisesti ja yhdenmukaisesti esitetty kaikkia veden laadun säännöllisen valvonnan velvoitteita (näytemäärä, tutkimussisältö, valvontatutkimusohjelma) kussakin eri tapauksessa. Mainittakoon vielä, että YHTI-luokittelu ja -ohjeistus johtaa edelleen kummallisiin tulkintoihin, joita vaihdellaan tulkitsijasta riippuen.

Lopuksi yhdistys toteaa, että esityksen uudistukset ovat oikean suuntaisia ja perusteltuja. Esityksen mukaisten säästöjen realisoitumista valvontayksiköille yhdistys pitää epätodennäköisenä. Työ muuttuu, mutta ei vähene.

Teemu Holmén
puheenjohtaja
teemu.holmen@gmail.com

Saana Laakkonen
sihteeri
laakkonen.saana@gmail.com